

УДК 657.6:613.6

**Лобода Наталя**

к.е.н., доцент

Львівська державна фінансова академія

м. Львів

## **ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ПРАГМАТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

### **Анотація**

*У статті досліджено особливості обліку та аналізу господарської діяльності установ охорони здоров'я в умовах реформування економіки України.*

**Ключові слова:** охорона здоров'я, медичні заклади, фінансово-господарська діяльність.

Розвиток суспільного виробництва забезпечує безперервне зростання національного доходу країни, і на цій основі відбувається щорічне зростання обсягу доходів та видатків Державного бюджету, який не може бути забезпечений без правильної організації бюджетного обліку. Серед напрямків обліку бюджетних установ вагому роль відіграє облік основних засобів.

Установи охорони здоров'я для здійснення своєї діяльності забезпечені основними засобами, які є частиною національного багатства країни. Тому правильна організація обліку має важливе значення для економії бюджетних коштів, що спрямовуються на оновлення основних засобів.

Так, як успішне функціонування закладів охорони здоров'я значною мірою залежить від наявності та ефективності використання основних засобів, - бухгалтерський облік, аналіз і контроль основних засобів повинен забезпечувати користувачів достовірною і своєчасною інформацією про активи бюджетної установи та джерела їх утворення, стан фінансової та господарської звітності. Поінформованість про наявність, рух та знос основних засобів та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні діяльністю установи. Цьому має сприяти ефективна організація системи бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю основних засобів.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити: контроль за зберіганням основних засобів; своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів, її внутрішнього переміщення (зі складу на склад, з відділу у відділ тощо), ефективного використання, вибуття (ліквідація, реалізація, безкоштовна передача); своєчасне відображення (в останній робочий день року) в обліку зносу основних засобів; відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів; визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списання не об'єктів основних засобів на які не повністю нарахованого зносу; виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів. Крім цього, бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням обладнання, машин, транспортних засобів, медичної апаратури

та інших засобів праці. Характерною особливістю засобів праці є те, що вони не мають тієї загальної взаємозамінюваності, яка характерна, наприклад, для потенційної робочої сили, тому ефективність їх різна по галузях. Ця різниця для кожного конкретного засобу праці залежить від його технічного стану, ступеня фізичного й морального зносу.

Так, як основні засоби бюджетних установ мають невиробничу сутність, то характерним при цьому є те, що їх використання створює процес надання населенню послуг. В процесі реалізації своєї соціально – економічної функції основні засоби виступають в двох формах: предметів споживання для тих, хто користується послугами установ охорони здоров'я, і засобами праці для тих, хто надає ці послуги.

Завданням аналізу основних засобів в установах охорони здоров'я є вивчення їх складу, структури і стану, а також визначення рівня забезпеченості установ основними засобами і їх використання. В зв'язку з недостатнім фінансуванням бюджетних установ, оновлення складу основних засобів в установах охорони здоров'я відбувається повільно. Тому для отримання реальних показників потрібне ретельне проведення аналізу основних засобів. Насамперед це потрібно для прийняття управлінських рішень. Джерелами для проведення аналізу основних засобів є дані бухгалтерського обліку.

Задля недопущення нецільового використання бюджетних коштів необхідний суворий контроль з боку керівництва за станом основних засобів.

Основними завданнями контролю операцій з основними засобами є перевірка: правильності віднесення матеріальних активів до основних засобів; реальності оцінки і переоцінки основних засобів; якості інвентаризації основних засобів; правильності відображення результатів інвентаризації в обліку; своєчасності і правильності документального оформлення і відображення у облікових реєстрах надходження і вибуття основних засобів; збереження технічного стану основних засобів; правильності нарахування і списання зносу основних засобів; відповідності фактичної наявності основних засобів даним бухгалтерського обліку; обґрунтованості і правильності оформлення списання основних засобів.

Кожна країна з урахуванням історичних, соціальних та економічних умов розвитку самостійно визначає політику в сфері охорони здоров'я та формує власну модель її організації та фінансового забезпечення.

У сучасному світовому співтоваристві функціонують три класичні моделі фінансового забезпечення охорони здоров'я:

- 1) перша – це система охорони здоров'я, відома під назвами: бюджетна;
- 2) друга модель – це система охорони здоров'я, яку фінансують здебільшого за рахунок коштів страхових фондів, котрі держава створила за принципами соціального страхування;
- 3) третя модель – приватна система охорони здоров'я, яка функціонує переважно на принципах приватного підприємництва.

В Україні функціонує бюджетна модель охорони здоров'я, оскільки домінуючу роль у фінансовому забезпеченні відіграють кошти бюджету. Проаналізувавши сучасний стан фінансування охорони здоров'я України за рахунок бюджету можна констатувати, що він є вкрай недостатнім і не створює

передумов для виконання якісної медичної допомоги в необхідних об'ємах, особливо для соціально незахищених прошарків населення.

У результаті ринкових перетворень, що відбулись у економіці країни, ця система охорони здоров'я відчула потребу в реформуванні та модернізації. Саме тому, необхідно проводити такі заходи щодо покращення фінансово-господарської діяльності установ охорони здоров'я, а саме: заміну економічних методів господарювання в галузі охорони здоров'я; запровадити чітке нормування державних гарантій у сфері забезпечення населення безоплатною медичною допомогою та раціоналізація використання медичних послуг; перебудову системи управління і вдосконалення структури галузі охорони здоров'я; покращити ефективність розподілу ресурсів сектору охорони здоров'я та стимулювання публічних постачальників медичних послуг до підвищення якості та економічної ефективності їх діяльності.

Для цього необхідно: посилити контроль за правильним використанням виділених з бюджету асигнувань і підвищити ефективність використання коштів; збільшити фінансування медичних установ, що можна зробити за рахунок введення страхової медицини; ввести контроль якості медичних послуг, який передбачає оцінку кінцевого результату всіх видів надання медичних послуг; збільшити роль АРМ бухгалтера і застосовувати його в усіх ділянках облікових і аналітичних робіт; затвердити порядок закупівлі державними комунальними медичними закладами лікарських засобів та виробів медичного призначення, обладнання, інструментів та іншої техніки; затвердити порядок закупівлі та використання спеціального медико-санітарного автотранспорту та інших засобів пересування; затвердити державний реєстр методів профілактики, діагностики і лікування, дозволених до застосування в медичній практиці.

Отже, можна зробити висновок, що перебудова системи охорони здоров'я, перш за все, повинна починатися з укріплення фінансової основи галузі, із зміни загальної схеми фінансування, що передбачає обов'язковий перехід від бюджетної системи фінансування до змішаної бюджетно-страхової системи, яка фінансується при активній участі підприємств, установ, організацій різних форм власності з елементами добровільного медичного страхування населення.

